

НАУКОВЕ ПІЗНАННЯ РОЗВИТКУ ОСОБИСТИХ ФІНАНСІВ

Н. А. ЯСИНСЬКА, кандидат наук державного управління
(Донецький державний університет управління)

***Анотація.** Подальший розвиток теорії фінансів ґрунтується на сучасних вимогах, які формують і виконують суб'єкти фінансової системи. Вони набувають нових характерних рис і функцій, які донині не були їм властиві. Мета статті – описати науковий підхід до визначення терміна «особисті фінанси». Необхідною умовою подальшого розвитку теорії фінансів визнано методологію дослідження особистих фінансів у межах фінансової системи. Для удосконалення наукового пізнання фінансових процесів за участю фізичних осіб у межах фінансової системи пропонуємо науковий підхід до опису нових характеристик терміна «особистих фінансів».*

***Ключові слова:** фінансова система, домогосподарство, особисті фінанси, концепція, сім'я.*

Щоденні економічні дії лягають в основу фінансових процесів і формують поточну фінансову поведінку, яка ускладнює політику кожної ланки суспільства, держави або світу. Сучасний розвиток фінансової практики України сприяє розвитку особистої зацікавленості людей у формуванні та прирощенні ліквідного товару – фінансових ресурсів. Інтерес осіб посилюється із розвитком фінансового ринку та збільшенням їх фінансових можливостей і прагнень. Ці процеси відбуваються в межах фінансових систем національних господарств і одночасно є складовою світової фінансової системи. За різних умов і ризиків, але з року в рік прагнення особистостей до одноосібного володіння фінансами посилюється. Серед таких умов і ризиків можна зазначити зміни у підходах до державного управління, мінливість нормативно-правової бази, нерозвиненість фінансового й інвестиційного ринків, варіативність суб'єктів за однотипністю послуг, нестабільність зовнішньоекономічного оточення тощо.

З кожним роком усе більше уваги приділяється категорії «особисті фінанси», формується окрема течія наукової думки та розвивається коло науковців, які поглиблюють теорію та практику їх функціонування. У статті наведено дані про внесок кожного науковця, хто працює у цьому напрямі впродовж останніх

років, надається авторська інтерпретація терміна «особисті фінанси», адже цей напрям дослідження є відносно новим.

Мета статті – викласти наукові витoki та концепцію розвитку особистих фінансів.

Визначально й донині у фінансовій системі країни замість особистих фінансів є фінанси домогосподарств. Незначна частина науковців з фінансів визначають фінанси домогосподарств центральною ланкою фінансової системи, даючи основи для формування третьої наукової концепції первинності головної ланки фінансової системи [15]. За економічними та статистичними ознаками вони являють собою невеликі групи фізичних осіб, які мешкають спільно, частково або повністю об'єднуючи свої доходи та майно, і сумісно споживають визначені види товарів і послуг. Одиноких фізичних осіб також зараховують до домашніх господарств. Домогосподарства можуть здійснювати будь-яку економічну діяльність, у тому числі й виробництво. Однак у рамках сучасного трактування значущості фінансів фізичних осіб і виявлення особливостей у їх фінансовій поведінці на фінансовому ринку характеристика домогосподарства змінена, а значущість фізичних осіб на фінансовому ринку розширена. Сім'я – це добровільний союз чоловіка та жінки, заснований на спільності побуту, шлюбних відно-

синах і прагненні до народження, соціалізації та виховання дітей. До домогосподарства належить певна сукупність людей – резидентів однієї країни, діяльність яких призводить до виробництва суспільного продукту, його споживання, а також відтворення робочої сили (інституційні та неінституційні одиниці). Домогосподарством може бути одна особа або група осіб, не пов'язаних родинними зв'язками. Таке визначення в межах економіки є ґрунтовним, для фінансів – обмеженим. Домогосподарства поділяють на сімейні, позасімейні громадські. Домогосподарства можуть бути будь-якого розміру і набувати різноманітні форми у різних суспільствах і культурах у залежності від традицій, релігії, освіти, клімату, географічних, історичних та інших соціально-економічних факторів, але не в різних видах фінансового ринку в межах фінансової системи. Статистичні дані по Україні характеризують домогосподарства у контексті сімейного підсобного домашнього господарства, що є порівняно вузьким класифікатором щодо поточного розвитку економіки.

Синонімом дефініції фінансів домогосподарства [13, 5, 15, 22, 10, 12, 17, 20] в сучасній фінансовій теорії є категорії «особисті фінанси» [6, 7, 16], «фінанси домашніх господарств і соціальної сфери» [1], «фінанси населення» [9, 23], «фінанси громадян» [3], «фінанси громадян і сім'ї» [8], «фінанси фізичних осіб» [4, 18], «персональні фінанси» [11]. «Фінансові потоки споживчого ринку населення», «фінанси споживчого сектора», «сімейні фінанси» також зустрічаються в наукових працях із фінансів. У англійських працях використовують терміни-синоніми – «personal finances», «household finances», «consumer finances», «family finances» [2].

Фінансами населення В. В. Нестерова та Н. С. Желтова вважають перспективне джерело залучення ресурсів для розвитку економіки, а з погляду формування доходів населення – важливу складову відтворення людського капіталу [19]. Фінансами домогосподарств Л. П. Окунева і Ю. М. Воробйов вважають економічні грошові відносини із формування і використання фондів грошових коштів із забезпечення матеріальних і соціальних умов

життя членів господарства та їх відтворення або з метою задоволення особистих і сімейних потреб [5, 21]. О. О. Дмитрієва визначає фінанси домогосподарств як сукупність грошових відносин із приводу утворення і використання фондів грошових коштів, у які вступають домашні господарства і його окремі учасники у процесі своєї соціально-економічної діяльності [10].

Фінанси домогосподарств, за Т. Кізімою, є сукупністю економічних відносин, у які вступають домогосподарства та їх окремі учасники з приводу формування, розподілу та використання фондів грошових коштів [13]. А. Дадашев та Д. Чернік характеризують фінанси населення (або фінанси домогосподарств) як сукупність грошових відносин, які проявляються в особливих формах доходів і витрат із метою задоволення особистих і сімейних потреб через процеси формування та використання бюджету домогосподарства [9]. Колектив науковців (С. Лушин і В. Слепов) визначають домогосподарства як основу усієї економіки через реалізацію функції споживання, в основу якої покладено вхідні та вихідні фінансові потоки у схемі руху фінансових ресурсів домогосподарств [23].

І. Балабанов, характеризуючи фінанси фізичних осіб у межах фінансової системи, використовує термін «фінанси громадян», які розуміє як фінансові відносини громадян із іншими економічними суб'єктами, які виникають із рухом грошей у процесі їх утворення та витрачання [3]. В. Глушенко визначає фінанси громадян і сім'ї як розподільні й перерозподільні відносини грошової форми з приводу змушеного зниження, збереження, придбання більш високого соціального статусу, виконання завдань поточних і перспективних етапів життєвих циклів сім'ї та громадянина [8]. І. Реутова фінанси домогосподарств визначає як сукупність грошових відносин із приводу утворення, розподілу та використання фондів грошових коштів домашніх господарств або окремих його членів із метою фінансування їх життєдіяльності та задоволення потреб [17]. В. Ковальов і В. Іванов характеризують домогосподарство як сукупність грошових відносин із приводу формування, розподілу та ви-

користання цільових фондів грошових коштів, у які вступає домогосподарство і його окремі учасники під час соціально-економічної діяльності [20].

Фінанси домогосподарств, за А. Земцовим та Т. Осіповою, – це сума діяльності членів домашнього господарства з утворення, збереження, збільшення, використання і адміністрування як сімейних фондів грошових коштів, так і індивідуальних (особистих) фондів [12]. А. Земцов та Т. Осіпова прирівнюють категорію «домогосподарства» до термінів «персональні фінанси», «особисті фінанси» та «фінанси фізичної особи». При аналізі фінансів домашніх господарств і соціальної сфери А. Бабіч і Л. Павлова визначають домогосподарства як суб'єктів ринкового аналізу місцевої громади, а їх фінанси – як об'єкт фінансування соціальних потреб населення в конвергенції індивідуального принципу із солідарним принципом соціальної політики. Фінанси домогосподарств вони розуміють як сукупність грошових відносин, які утворюються з приводу формування та використання сімейних бюджетів [1].

Н. Богданова відокремлює категорію «фінанси домогосподарств» від «фінанси фізичних осіб», як і самих суб'єктів у цих відносинах [4]. До фінансів фізичних осіб вона зараховує фінанси найманих працівників, індивідуальних підприємців і приватних інвесторів. Фінанси фізичних осіб науковець розуміє як грошові відносини з утворення та використання фондів грошових коштів, в які вступає фізична особа або фізичні особи під час соціально-економічної діяльності. До фінансів «сектора домогосподарств» О. Малецький зараховує всю сукупність домогосподарств, які формують визначений сектор у межах визначеної території [14]. Т. Фетісова фінанси фізичних осіб розглядає через відносини між економічними суб'єктами з приводу формування і використання грошових фондів фізичних осіб [18]. Інший колектив авторів (Р. Єкшембієв і В. Слепов) визначають категорію персональних фінансів як систему формування і використання грошових доходів окремих індивідів у відповідності з їх рішеннями. Індивіди приймають рішення про використання доходів на

цілі споживання і накопичення [11]. Дещо іншої думки дотримується колектив авторів (за керівництвом Г. Поляка), який визначає фінанси домогосподарств як сукупність економічних грошових відносин, які пов'язані із формуванням і використанням грошових коштів, отриманих за результатами індивідуальної трудової діяльності [22]. У цьому визначенні акцентується увага на індивідуумі. Воно стало перехідним між категоріями та економічною інтерпретацією домогосподарств і особистих фінансів. Наприклад, В. Галанов визначає особисті фінанси як джерело активної участі населення у фондовому ринку своєї країни [6]. В. Глухов визначає особисті фінанси як частину грошових коштів, яка спрямована на задоволення особистих потреб людини і якою він управляє самостійно незалежно від інших членів сім'ї, трансформуючи їх в інвестиційні ресурси реального сектора економіки [7]. У цьому контексті він також визначає поділ приватного споживчого сектора на особисті, сімейні фінанси та фінанси домогосподарств. Науковець визначає головне завдання домогосподарства через підтримку добробуту сім'ї на сталому рівні або його зростання через формування нових якісних характеристик споживання та фінансового забезпечення його членів. Л. Митарьова особисті фінанси розуміє як економічні відносини індивідів та (або) їх сімей (домогосподарств) між собою та іншими господарюючими суб'єктами (державними органами, фінансовими інститутами, підприємствами), у процесі яких відбувається формування, розподіл, перерозподіл і використання індивідуальних і (або) загальносімейних фондів грошових коштів [16].

Дефініцію «фінанси населення» доцільно застосовувати при характеристиці та оцінці фінансової політики за узагальнюючими соціально-економічними показниками функціонування фізичних осіб і під час проведення статистичної вибірки тощо. Фінансами населення є взаємовідносини людей, які мешкають на території одного регіону (міста, області, країни), між собою та із державними й комерційними організаціями та підприємствами, за результатами яких відбувається формування, розподіл, перерозподіл і використання загаль-

носімейних та індивідуальних фондів грошових коштів індивідів [16]. «Особисті фінанси» мають казуальну специфіку, використання якої сприятиме удосконаленню фінансового планування на всіх рівнях фінансових процесів. Категорії фінансів домогосподарства, сім'ї і особистих фінансів доцільно виокремлювати відповідно до характеристик, зазначених у табл. 1. У такому визначенні особисті фінанси набувають ознак активності. Кожна одиниця отриманих у межах правового поля фінансів

має розподілятися на потреби сім'ї, домогосподарства, територіальної громади (не обмежуючись веденням господарства, а визначенням унікальної схеми фінансових потоків з оптимальним соціально-економічним результатом), фінансового ринку, ринку праці (який передбачає зміну психологічного підходу до працевлаштування).

Особисті фінанси (з макроекономічного погляду) – узагальнена категорія, яка відображає фінансові ресурси фізичних осіб усіх форм

Таблиця 1

Відмінна класифікація фінансів домогосподарств і особистих фінансів за ознаками (власна розробка)

Зміст ознаки класифікації	Фінанси домогосподарства, сім'ї	Особисті фінанси
Основа фінансів	Грошові відносини	Грошові та еквівалентні доходи (цінні папери, термін котирування яких не перевищує трьох місяців)
Основа відносин	Господарські, економічні	Фінансові, в симбіозі права та економіки
Ринок, на якому працюють фінанси, за превалюванням	Споживчий, валютний	Споживчий, фінансовий (валютний, цінних паперів, капіталу, платіжних систем)
Функції	Забезпечення, розподілу	забезпечення, нагромадження, розподілу, регулювання, контролю
Участь у сфері матеріального виробництва, за превалюванням	Є кінцевими учасниками споживчого ланцюга	Є як кінцевими, так і проміжними учасниками споживчого ланцюга
Ключові класифікаційні критерії за груповою ознакою прийняття рішення	Сукупність індивідів, об'єднаних загальним бюджетом, житлом, родинними зв'язками (сукупність окремих домогосподарств)	Фізична особа, яка самостійно або за запитом приймає самостійні рішення щодо здійснення фінансових операцій
Прив'язка до географії отримання та витрачання доходів	Існує	Не існує
Обраховувані показники за результатами функціонування суб'єктів	Соціально-економічний потенціал: підприємницький, споживчий, інвестиційно-ощадний	Фінансовий потенціал: податковий, бюджетний, підприємницький, споживчий, інвестиційно-ощадний
Правила поведінки	Нормативні	Казуальні

прояву економічної активності, які формують показник добробуту населення, беруть участь на всіх стадіях розподілу й перерозподілу доходів і зумовлюють темпи економічного розвитку в країні.

Особисті фінанси (мікрорівень) – персоналізована категорія, яка характеризує сукупність надходжень і витрат, розподілу грошових коштів, їх накопичення та використання з метою збільшення фінансових ресурсів, які перебувають у володінні окремого суб'єкта – фізичної особи. Специфіка особистих фінансів полягає в максимальній оптимальності

розміру капіталу та фондів фізичної особи в поточному та перспективному періодах, яка характеризується як задовільний раціоналізм.

Оцінка сучасних трактувань теорії фінансів за участю фізичних осіб показала, що ні вітчизняні, ні закордонні науковці та загалом наука поки не визначилися із розумінням концептуальних атрибутивних ознак фінансів, не знайдено одностайного сприйняття концепту їх видів. Такий набір понять має свій зміст, обсяг, наповнення та визначення. Існуюча варіативність пояснюється різними підходами до класифікації фінансів і всього, що з ними

Таблиця 2

Суб'єкти особистих фінансів за нормами цивільного права

Суб'єкти, які за результатами діяльності отримують:			
доходи у вигляді зарплати або допомоги	доходи домогосподарств	професійної – підприємницькі доходи	інвестиційної та фінансової – доходи
Економічно активна особа (від 15 до 70 років)	Фізична особа з повною цивільною дієздатністю	Фізична особа з повною цивільною дієздатністю	Будь-яка фізична (дієздатна) особа: до досягнення 14 років – із представником його фінансових інтересів, після 14 років – самостійно
Особа працездатного віку (від 16 років)			
Безробітний (від 15 до 70 років)			
Молодий працівник (віком до 35 років)			

пов'язано (суб'єкти, об'єкти, предмет тощо). Безсумнівно, визначальним суб'єктом усіх економічних й фінансових процесів є фізична особа з унікальним набором суб'єктивних і об'єктивних характеристик.

ЛІТЕРАТУРА

- Бабич А. М. Государственные и муниципальные финансы: учеб. для вузов / Бабич А. М. – 2-е изд., перераб. и доп. – Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2012. – 703 с.
Babich A. M. Gosudarstvennyie i munitsipalnyie finansyi: ucheb. dlya vuzov / Babich A. M. – 2-e izd., pererab. i dop. – Moskva: YuNITI-DANA, 2012. – 703 s.
- Бабкина Е. В. Персональные финансы как основное звено финансовой системы [Электронный ресурс] / Е. В. Бабкина // Управление экономическими системами: Электронный журнал. – 2012. – № 6. – Режим доступа: <http://www.uecs.ru/logistika/item/1417-2012-06-21-05-41-50>. – Назва з екрана.
Babkina E. V. Personalnyie finansyi kak osnovnoe zveno finansovoy sistemy [Elektronnyiy resurs] / E. V. Babkina // Upravlenie ekonomicheskimi sistemami: Elektronnyiy zhurnal. – 2012. – № 6. – Rezhim dostupa: <http://www.uecs.ru/logistika/item/1417-2012-06-21-05-41-50>. – Nazva z ekrana.
- Балабанов И. Финансы граждан (как россиянам создать и сохранить богатство) / Балабанов И. – Москва: Финансы и статистика, 1995. – 224 с.
Balabanov I. Finansyi grazhdan (kak rossiyanam sozdat i sohranit bogatstvo) / Balabanov I. – Moskva: Finansyi i statistika, 1995. – 224 s.
- Богданова Н. Развитие сектора финансов физических лиц в финансовой системе Российской Федерации / Н. Богданова. – Аудит и финансовый анализ. – 2010. – № 2. – С. 375–378.
Bogdanova N. Razvitie sektora finansov fizicheskikh lits v finansovoy sistema Rossiyskoy Federatsii / N. Bogdanova. – Audit i finansovyy analiz. – 2010. – № 2. – S. 375–378.
- Воробьев Ю. Н. Финансы домашних хозяйств: современные приоритеты / Ю. Н. Воробьев // Итоговая науч.-практ. конф. преподавателей, аспирантов и студентов Национальной академии природоохранного и курортного строительства за 2006/2007 уч. год. – Симферополь: Таврия, 2007. – С. 4.
Vorobov Yu. N. Finansyi domashnih hozyaystv: sovremennyye prioritety / Yu. N. Vorobev // Itogovaya nauch.-prakt. konf. prepodavateley, aspirantov i studentov Natsionalnoy akademii prirodoohrannogo i kurortnogo stroitelstva za 2006/2007 uch. god. – Simferopol: Tavriya, 2007. – S. 4.
- Галанов В. А. Фондовый рынок и распределение материального богатства / В. А. Галанов, А. В. Галанова // Финансы, денежное обращение и кредит. Вестник РЭУ. – 2012. – № 1. – С. 15–20.
Galanov V. A. Fondovyy ryinok i raspredelenie materialnogo bogatstva / V. A. Galanov, A. V. Galanova // Finansyi, denezhnoe obraschenie i kredit. Vestnik REU. – 2012. – № 1. – S. 15–20.

7. Глухов В. В. Инвестиционный характер финансов населения / В. В. Глухов // Финансы и кредит. – 2009. – № 18. – С. 42–45.
- Gluhov V. V. Investitsionnyiy karakter finansov naseleniya / V. V. Gluhov // *Finansyi i kredit*. – 2009. – № 18. – S. 42–45.
8. Глущенко В. В. Финансы населения в условиях глобализации / В. В. Глущенко // Финансы и кредит. – 2006. – № 30. – С. 2–8.
- Gluschenko V. V. Finansyi naseleniya v usloviyah globalizatsii / V. V. Gluschenko // *Finansyi i kredit*. – 2006. – № 30. – S. 2–8.
9. Дадашев А. З. Финансовая система России / А. З. Дадашев, Д. Г. Черник. – Москва : ИНФРА-М, 1997. – 249 с.
- Dadashev A. Z. Finansovaya sistema Rossii / A. Z. Dadashev, D. G. Chernik. – Moskva : INFRA-M, 1997. – 249 s.
10. Дмитриева Е. А. Финансы домохозяйств : учеб. пособие / Е. А. Дмитриева ; Магадан. ин-т экономики. – Магадан : Кордис, 2007. – 61 с.
- Dmitrieva E. A. Finansyi domohozyaystv : ucheb. posobie / E. A. Dmitrieva ; Magadan. in-t ekonomiki. – Magadan : Kordis, 2007. – 61 s.
11. Екшембиев Р. С. Персональные финансы в финансовой системе государства / Р. С. Екшембиев ; под ред. проф. В. А. Слепова. – Москва : Магистр, 2008. – 302 с.
- Ekshembiev R. S. Personalnyie finansyi v finansovoy sisteme gosudarstva / R. S. Ekshembiev ; pod red. prof. V. A. Slepova. – Moskva : Magistr, 2008. – 302 s.
12. Земцов А. А. Значение, структура и соотношение персональных и семейных финансов в финансовой системе / А. А. Земцов, Т. Ю. Осипова // Вестник Томского гос-го ун-та. – 2010. – № 331. – С. 135–141.
- Zemtsov A. A. Znachenie, struktura i sootnoshenie personalnyih i semeynyih finansov v finansovoy sisteme / A. A. Zemtsov, T. Yu. Osipova // *Vestnik Tomskogo gos-go un-ta*. – 2010. – № 331. – S. 135–141.
13. Кізіма Т. О. Фінанси домогосподарств: сучасна парадигма та доміанти розвитку / Т. О. Кізіма. – Київ : Знання, 2010. – 431 с.
- Kizima T. O. FInansi domogospodarstv: suchasna paradigma ta dominantni rozvitku / T. O. Kizima. – Kiyiv : Znannya, 2010. – 431 s.
14. Малецкий А. А. Анализ ресурсной базы налогообложения домашних хозяйств / А. А. Малецкий // Финансовая аналитика: проблемы и решения. – 2014. – № 2 (188). – С. 42–53.
- Maletskiy A. A. Analiz resursnoy bazyi nalo-gooblozheniya domashnih hozyaystv / A. A. Maletskiy // *Finansovaya analitika: problemy i resheniya*. – 2014. – № 2 (188). – S. 42–53.
15. Мацкуляк И. Д. Государственные и муниципальные финансы : учебник / под общ. ред. И. Д. Мацкуляка. – Изд. 2-е, доп. и перераб. – Москва : Изд-во РАГС, 2007. – 640 с.
- Matskulyak I. D. Gosudarstvennyie i munitsipalnyie finansyi : uchebnik / pod obsch. red. I. D. Matskulyaka. – Izd. 2-e, dop. i pererab. – Moskva : Izd-vo RAGS, 2007. – 640 s.
16. Мытарева Л. А. Личные финансы России Южного макрорегиона России / Л. А. Мытарева // Региональные финансы. – 2014. – № 3. – С. 38–43.
- Myitareva L. A. Lichnyie finansyi Rossii Yuzhnogo makroregiona Rossii / L. A. Myitareva // *Regionalnyie finansyi*. – 2014. – № 3. – S. 38–43.
17. Реутова И. М. Финансы домохозяйств / И. М. Реутова // Вестник Омского университета. Серия «Экономика». – 2011. – № 4. – С. 172–174.
- Reutova I. M. Finansyi domohozyaystv / I. M. Reutova // *Vestnik Omskogo universiteta. Seriya «Ekonomika»*. – 2011. – № 4. – S. 172–174.
18. Фетисова Т. В. Финансы физических лиц в современной финансовой системе общества / Т. В. Фетисова. – Финансы и кредит. – 2010. – № 36. – С. 32.
- Fetisova T. V. Finansyi fizicheskikh lits v sovremennoy finansovoy sisteme obshchestva / T. V. Fetisova. – *Finansyi i kredit*. – 2010. – № 36. – S. 32.
19. Финансовая система и экономика / под ред. В. В. Нестерова, Н. С. Желтова. – Москва : Финансы и статистика. – 2004. – С. 394.

- Finansovaya sistema i ekonomika / pod red. V. V. Nesterova, N. S. Zheltova. – Moskva : Finansyi i statistika. – 2004. – S. 394.
20. Финансы в вопросах и ответах : учеб. пособие / под ред. В. В. Иванова, В. В. Ковалева. – Москва : ТК Велби ; Проспект, 2005. – 272 с.
- Finansyi v voprosah i otvetah : ucheb. posobie / pod red. V. V. Ivanova, V. V. Kovaleva. – Moskva : TK Velbi ; Prospekt, 2005. – 272 s.
21. Финансы капитализма : учебник / Б. Г. Болдырев, Л. П. Окунева, В. Н. Сутормина и др. ; под ред. Б. Г. Болдырева. – Москва : Финансы и статистика, 1990. – 383 с.
- Finansyi kapitalizma : uchebnik / B. G. Boldyirev, L. P. Okuneva, V. N. Sutormina i dr. ; pod red. B. G. Boldyireva. – Moskva : Finansyi i statistika, 1990. – 383 s.
22. Финансы : учеб. для студ. вузов, обучающихся по экон. спец. «Финансы и кредит» (080105) / под ред. Г. Б. Поляка. – 3-е изд., перераб и доп. – Москва : ЮНИТИ-ДАНА, 2008. – 703 с.
- Finansyi : ucheb. dlya stud. vuzov, obuchayushchisya po ekon. spets. «Finansyi i kredit» (080105) / pod red. G. B. Polyaka. – 3-e izd., pererab i dop. – Moskva : YuNITI-DANA, 2008. – 703 s.
23. Финансы : учебник / под ред. д-ра экон. наук, проф. С. И. Лушина, д-ра экон. наук, проф. В. А. Слепова. – 2-е изд., перераб. и доп. – Москва : Экономистъ, 2007. – С. 454.
- Finansyi : uchebnik / pod red. d-ra ekon. nauk, prof. S. I. Lushina, d-ra. ekon. nauk, prof. V. A. Slepova. – 2-e izd., pererab. i dop. – Moskva : Ekonomist', 2007. – S. 454.

Н. А. Ясинская, кандидат наук по государственному управлению (Донецкий государственный университет управления). **Научное познание развития личных финансов.**

Аннотация. Дальнейшее развитие теории финансов основывается на современных требованиях, которые формируют и выполняют субъекты финансовой системы. Они приобретают новые характерные черты и функции, которые до этого не были им свойственны. Цель статьи – описать научный подход к определению термина «личные финансы». Необходимым условием дальнейшего развития теории финансов признано методологию исследования личных финансов в рамках финансовой системы. Для совершенствования научного познания финансовых процессов с участием физических лиц в рамках финансовой системы предлагается научный подход к описанию новых характеристик термина «личных финансов».

Ключевые слова: финансовая система, домохозяйство, личные финансы, концепция, семья.

N. Yasinska, Cand. Gov. Sci. (Donetsk State University of Management). **Scientific knowledge of development of personal finance.**

Summary. Further development of the theory of finance is based on modern requirements that subjects of a financial system form and carry out. They gain new characteristic features and functions that weren't peculiar to them before. Aims and Objectives: description of scientific approach to definition of the term «personal finance». As a necessary condition of further development of the theory of finance, it is recognized methodology of research of personal finance within a financial system. Conclusions: for improvement of scientific knowledge of financial processes with participation of persons within a financial system scientific approach to the description of new characteristics of the term of «personal finance» is offered.

Keywords: financial system, household, personal finance, concept, family.